

[Enggaard.]

leveomkostninger også sammenlignet med andre grupper i befolkningen. Jeg tror, det ville være værdifuldt, om det klart kunne fastslås, at de gennemsnitlige leveomkostninger for den uddannelsessøgende ikke nødvendigvis behøver at være identiske med de nødvendige leveomkostninger. Et gennemsnit af en række unges leveomkostninger giver ikke noget godt billede, fordi der heri indgår såvel unge med en relativt høj levestandard som de unge, der er i stand til at leve ekstremt spartansk. Derfor finder vi i venstre, at der på dette område bør gøres en indsats også under anvendelse af statistisk sagkundskab for at fastlægge begreberne, så tvivl og usikkerhed kan undgås.

Vi kan erklære os tilfredse med, at man har bevaret lån som en delvis løsning af problemet. Den foreslåede opdeling i to former for statslån med mulighed for at supplere med statsgaranterede lån i banker og sparekasser er på det lange sigt efter min mening en rimeligere form for støtte og vel tillige efter nogle års forløb billigere, derved at tilbagebetaling og renter bidrager til, at støtten kan udbygges fuldt ud på et noget tidligere tidspunkt, end det ellers ville have været muligt. Jeg tror desuden, at der er grund til at tage hensyn til, at der skal være en rimelig ligestilling af unge under uddannelse og andre unge, f. eks. de unge i erhverv. Jeg tror, det derfor er nødvendigt, at en del af støtten gives i form af lån. Det vil utvivlsomt falde vanskeligt for betydelige grupper af unge at forstå, hvorfor man med sine skatter skal bidrage til at betale jævaldrende studerendes omkostninger på vej til en eksamen, der oftest stiller dem gunstigere i lønmæssig henseende.

Man hører ofte den påstand, at hvis det offentlige fuldt ud betalte de uddannelsessøgendes omkostninger under uddannelsen, ville man siden hen kunne fastsætte lønninger og arbejdsvilkår på et ganske andet, underforstået lavere niveau, end det nu er tilfældet. Jeg vil gerne søge at ramme en pæl igennem denne påstand, som er forkert, fordi en stadig større del af uddannelserne i fremtiden vil kunne anvendes på det internationale arbejdsmarked, hvor den slags hensyn ikke gælder. Vi har allerede i dag et betydeligt fælles arbejdsmarked i Norden;

det udvides forhåbentlig yderligere, ligesom også de europæiske fællesskaber sigter mod et meget omfattende fælles arbejdsmarked. Derfor skal man efter min opfattelse ikke lægge megen vægt på dette synspunkt.

Når lånevejen nødvendigvis må få en ret fremtrædende plads i den fortsatte udbygning af uddannelsesstøtten, savner jeg imidlertid en mere indgående drøftelse af problemet om eftergivelse af lån dér, hvor forholdene af en eller anden årsag ikke gør det rimeligt at kræve tilbagebetaling helt eller delvis. Jeg finder, det er rigtigt, at socialt rimelige eftergivelsesregler er nøje knyttet til lånereglerne, således at nogle, der er bekendt med den risiko, som lån er, på den anden side heller ikke får et skræmmebillede præsenteret, som der ikke er dækning for i realiteterne.

Ved dette lovforslag har man i sin målsætning valgt at sætte aldersgrænsen for forældreafhængighed ved 20 år mod 21 år i von Eyben-udvalgets betænkning. Uanset at man i betænkningen ikke har valgt 21 års grænsen for dermed at ramme den da gældende myndighedsalder, finder vi i venstre, at det er rimeligt, at denne grænse placeres ved 20 år, som nok er et rigtigere udtryk for den alder, hvor man nu om dage føler forældreafhængighed som rimelig. Så længe de nødvendige midler endnu ikke kan afses til at realisere den fulde forældreafhængighed, vil der fremtræde særlige problemer for de unge, hvis forhold til hjemmet er anstrengt. De såkaldte bruderklæringer var vel i sin tid tænkt som en nødvendig hjælp for denne kategori af unge. Vi har fra venstres side tidligere udtrykt vor interesse for, at disse erklæringer kunne blive overflødige også af hensyn til den mistanke og misbrug, der har været forbundet med disse erklæringer. Efter de foranstaltninger, som myndighederne har iværksat for at opklare visse misbrug, og efter dette lovforslags § 10, hvorefter man kan lade justitsministeren træde i værgens sted i sådanne tilfælde, er der vel rimelig grund til at håbe, at de værste problemer på dette område skulle kunne løses. Men oplysning om reglerne og den risiko, som ansøgeren og attesterende kammerater udsætter sig for, bør fremgå meget klart af alle ansøgninger og attester til brug for uddannelsesstøtten, og jeg tror i det hele taget, det er væsentligt, at der ikke